

על התאנה

נה חידון קטן בתורת ההגיון. מהי התכונה המשותפת לכל חמשת הפסוקים המופיעים להלן:

- אחי הוא גייגלי. לכן הוא אוהב איט-ריות.
  - דוד ושמעונה נישאו בטבריה. לכן הם התגרשו.
  - במוסקבה חם בקיץ וקר בחורף. לכן הרוסים הם נמוכי-קומה.
  - המישטר בארץ רע. לכן צריכים לי שנות את שיטת-הבחירות.
  - השמיים מעוננים היום. אז כדאי לשנות קפה הפוך.
- המשותף לכל הפסוקים האלה הוא דבר הקרוי בלאטינית NON SEQUITUR. כלומר: אין דבר אחד נובע ממישנהו.

פני שנתוכח על שיטת של בחי רות, יש לקבוע דבר אחד, פשוט ויטורי:

בכל ההיסטוריה האנושית לא היה אף מיקרה אחד בו גרם שינוי שיטת-הבחירות לשינוי מישטר ב-מדינה.

לא פעם קרה ההיפך: אחרי שהשתנה המישטר, השתנתה שיטת-הבחירות. המישטר החדש הגהיגי שיטה שהייתה נוחה לו יותר (כמו הגנרל דה-גול, עם כינון הרפובליקה החמישית).

כי שיטת-בחירות אינה אלא טכניקה של הפעלת הכוחות הפוליטיים הקיימים. אין הטכניקה יכולה לשנות את המהות. שום שיטת-בחירות אינה יוצרת כוחות-פוליטיים חדשים, ואף אינה משנה כוחות קיימים ב-אופן מכריע. היא יכולה לשנות רק את גילוייה החיצוניים, שאינם מהותיים.

נידמה לי שעצם הקביעה הזאת — ששום בר-דעת אינו יכול לסתור אותה ברצינות, באשר היא מושתתת על הגיון מדיני בסיסי — יש בה כדי לרוקן את הוויכוח מעיקר תוכנו.

שהרי כל ההצעות לשינויים מדיניים לנו כתרופות-פלא לשינוי פני המדינה, להחלפת המישטר, לריפוי כל המחלות, מפרשת "סר-מרפיץ" ועד לנזלת.

דוע, בכל זאת, מתעקשים דוברים כה רבים לטעון כי שיטת-הבחירות היא אזורית תולדי, באורח פלא, מישטר חדש, תמורה, שינוי? יש לכן סיבות שונות ומשונות, וכדאי לעמוד על כמה מהן.

ישנם אנשי התיאוריה, המדברים בכנות. אלה יושבים, משרטטים שיטות חדשות על גבי הנייר, ויראו כי טוב.

אלה אינם מכינים כי יש הבדל עצום בין תיאוריה ופרקטיקה. דבי רים הנראים יפה על גבי הנייר, במאמר מלומד, נראים לגמרי אחר-רת במציאות היומיומית של קרי-יית-מלאכני.

יתכן שאין שטח אשר בו ההבדל בין ה-תיאוריה והמציאות כה עצום כמו בזירה המדינית. כי מאז ברא אלוהים את השמיים ואת הארץ, אין איש יכול לברוא דבר ב-בחינת יש מאין.

כל בריאה חדשה מתחילה במציאות קיימת. כל יצירה מדינית מתחילה ממערך עובדתי קיים. ומערך זה של הכוחות הקיימים קובע במידה רבה מאד את צרכי השינוי ותוצאותיו.

כפי שניזכר, הרי במציאות של

הארץ, כל עוד לא תחול בה מהי פכה פוליטית מכרעת, מוכרחה שיטת-הבחירות האזורית להביא לתוצאות הפוכות מאלה הרצויות

נות תהינה זקוקות או למועמדים בעלי שם. העסקנים האפורים לא יוכלו להיבחר. לכן יצטרפו המפלגות הישנות לפנות אל מר פלוני ואל החבר אלמוני (שניהם שר-חרי השיטה האישית-אזורית) שיואלו ב-

לאנשי-התיאוריה הכנים, הרגולים בהן.

וג שנו של שוחרי השיטה האזורית מורכב מגולים פוליטיים, שיצאו מכלל שימוש. או החוששים מפני גורל כזה. אלה הם האנשים שנפלטו מן המפלגות הקיימות, או העומדים להיפלט מתוכם.

אין להם סיכוי להיכנס לכנסת באמצעות אחת המפלגות הקיימות. אין להם אומץ-הלב הדרוש כדי להקים רשימה משלהם, ולהעמיד את עצמם במיבחן האזורי של הקלפי.

אבל נידמה להם — בצדק או ש-לא בצדק — כי יש להם שם מצלי-צל בציבור.

הם חולמים על חזרה לכנסת, ואולי גם לממשלה, בדרך הבאה: יונהגו בחירות אישיות. המפלגות היש-

המישטר הקיים. הם שותפים לדעותיו ול-הכרעותיו העיקריות של המישטר בענייני חוץ ובטחון, שלום ומלחמה, מרחב ואורייני-טציה עולמית, דת ומדינה, מגביות ושורה-מפלגות וחלוקת-שלל.

הם יכולים להתקיף את הממשלה בעניי-נים של מה-בכך, או לסבר את אוזני ה-ציבור בסיסמות ריקות — אך אי-אפשר לרמות את הכל כל הזמן.

לכל אלה באה סיפמת שינוי-שי-טת-הבחירות כגאולה מן השמיים. היא מחפה על הכל, ומשמשת תחליף לכל.

תחליף לבשורה אופוזיציונית אי-מיתית. תחליף לעמדות-ייסוד השור-נות מעמדות המישטר הקיים. תחליף למהשבה ולמעשה.

אתה פונה לאחד מהם ושואל: "אם תגיע לשלטון, מר פושטר-רגל, מה תעשה? איך תשים קץ למצור הערבי על המדינה? איך תעניק לישראל עצמאות כלכלית? איך תאר-גן את היחסים בין ישראל ויהודי העולם? איך תחזיר לישראל מעמד מדיני עצמאי? איך תשחרר את המדינה מהכפייה הדתית?" והוא עונה לך, בלי שמץ של היסוס, כי ביטחון עצמי עילאי: "פשוט מאד, אני אשי-נה את שיטת הבחירות."

נון-סקוויטור קלאסי.

אבל זה משפיע על הרבה אנ-שים טובים ונכונים, המתגעגעים לשינוי, ואינם יודעים איך יושג.

בין פושטיה-הרגל האלה בולטים כמה וכמה גופים וגופפים פוליטיים, שאין צורך להזכרם, מכיוון שהם מזהים את עצמם.

נעמוד רק על שניים: הליברלים ורפיי-הליברלים הם גוף מוכה-גורל, החועה כי שבילי החיים, מין פלמי-חניק מודקן המחפש את המחר.

ואולי מתאים יותר דימוי אחר: גברת שעברה את גיל הנעורים, המתמררת נגד הדיוקן המשתקף מן הראי, המבקשת ישועה בסיו-רה אינמופית של ניתוחים פלאס-טיים ותמרוקים חדשים.

כל כמה שנים מרגישים הליברלים במין דחף כמסו לעשות משהו, ואינם יודעים מה. הם מתאחדים עם הפרוגרסיבים, והם מתפל-גים מהם. הם מקימים את גח"ל, והם עומ-דים לפוצצו. הם פוזלים לרפיי ואינם יוד-עים מנוח.

הסיסמה של שינוי שיטת-הבחירות נותנת פורקן לדחף איראציונלי זה. זהו משהו חדש. כמו אף חדש או בושם מקורי. זה יחזיר את העלומים, זה יהפוך את הגברת שוב לנושא-חלומותיהם של המחזורים.

זהו סיפור פאתטי. אבל לא פוי-ליטי.

ה שקרה לרפיי הוא סיפור פאתטי עוד יותר. זוהי כמעט טראגדיה יוונית. היה היתה קבוצה של צעירי-זוהר, ש-התלכדה סביב מנהיג מודקן. היא הגיעה עד לסף השלטון הדיקטטורי. השלטון כולו כבר היה פרוש למרגלותיה, והיא חשבה איך לכבוש סופית ולבצור.

לכן הגתה בשיטת-בחירות חד-שה, שתיתן לה — למחרת השתל-טותה — שלטון טומאלי. שיטה שתעניק למפלגת-שלטון יחידה 80 עד 100 מקומות בכנסת, ותהפוך (המשך בעמוד 10)